

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis
B.t. Sigrúnar Brynju Einarasdóttur nefndarritara

Reykjavík, hinn 7. apríl 2002

Efni: Umsögn BHM um starfslok lögreglumanna – frumvörp til laga um breyting á lögum nr. 1/1997 um LSR og lögreglulögum nr. 90/1996 (493., sbr. 494., mál)

Bandalag háskólamanna (BHM) styður þær lagabreytingar, sem lagðar eru til í þingmálum nr. 493 og 494 og nauðsynlegar eru á lögum nr. 1/1997 um LSR og lögreglulögum nr. 90/1996 vegna flýtingar starfsloka lögreglumanna, enda er um að ræða fullnustu á yfirlýsingu ráðherra með samkomulagi aðila kjarasamnings, sbr. 2. mgr. 75. gr. stjórnarskrárinnar um samningsrétt launafólks.

BHM hefði talið eðlilegra að setja málið fram sem *almenna heimild í lögum* nr. 1/1997 um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins (LSR) – í þeim tilvikum þegar kjarasamningar mæltu fyrir um annan starfsloka- og lífeyrisaldur en þann sem nú tíðkast almennt enda byggjast lífeyrisréttindi í raun á samningum aðila vinnumarkaðarins. Þessa athugasemd má skoða í ljósi ummæla í álit efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis frá 15. mars sl. sem lokið hefur verið síðan málið barst til umsagnar BHM, sbr. þskj. 1011:

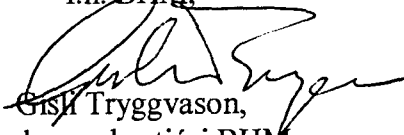
“Nefndin vekur athygli á að aðrar stéttir en lögreglumenn telja sig eiga rétt á að hljóta sömu kjör og lögreglumönnum eru tryggð með kjarasamningum og frumvarpi því sem hér er til meðferðar og bendir á að búast megi við kröfum stétta á borð við fangaverði, tollverði og flugumferðarstjóra um sömu réttindi á næstu árum. Nefndin gerir sér grein fyrir því að á næstu árum kunna að verða gerðir kjarasamningar við aðra hópa opinberra starfsmanna sem kveða á um breytt lífeyrisréttindi.”

Auk þeirra stétta sem nefnd eru í framangreindri tilvitnun hafa t.a.m. ýmsar heilbrigðisstéttir og aðrir hópar háskólamanna sett fram sambærilegar hugmyndir um flýtingu starfsloka auk þess sem sveigjanleg starfslok eru mjög í umræðu nú.

Beðist er velvirðingar á drætti sem orðið hefur á að umsögn yrði veitt.

BHM tekur ekki afstöðu til annarra atriða í 494. þingmáli en sem tengjast þessu efni.

Virðingarfyllst,
f.h. BHM,

Gísli Tryggvason,
framkvæmdarstjóri BHM.

Afrit: Allsherjarnefnd Alþingis.

BANDALAG STARFSMANNA RÍKIS OG BÆJA

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8 - 10
150 Alþingi

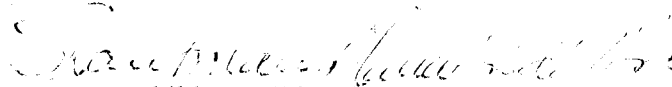
Alþingi
Erindi nr. P 127/1246
komudagur 14.3.2002

Reykjavík, 13. mars 2002

BSRB hefur borist til umsagnar frumvarp til almennra hegningarlag og lögreglulaga, 494. mál.

BSRB lýsir yfir fullum stuðningi við þann hluta frumvarpsins sem lýtur að eftirlaunaaldri lögreglumanna. BSRB vill þó vísa til umsagnar Landssambands lögreglumanna til Alþingis við frumvarpið, dags. 10. mars s.l., en þar er lagt til að breyting verði gerð á 2. mgr. 6. gr. BSRB styður þá tillögu og leggur til að tekið verði tillit til hennar.

f.h. BSRB

Svanhildur Halldórsdóttir

Alþingi
Erindi nr. Þ 127/2002
komudagur 15.2.2002

Reykjavík, 12. mars 2002.

Fr. Þorgerður K. Gunnarsdóttir,
formaður allsherjarnefndar.

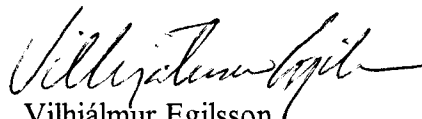
Efnahags- og viðskiptanefnd hefur fjallað um frumvarp til laga um breytingu á almennum hegningarlögum og lögreglulögum, 494. mál, í samræmi við bréf allsherjarnefndar frá 20. febrúar sl.

Nefndin fór yfir þær umsagnir sem borist hafa og fékk á sinn fund vegna málsins Þórhall Vilhjálmsson frá starfsmannaskrifstofu fjármálaráðuneytis.

Nefndin leggur áherslu á aðlögunartími sá sem um getur í 6. gr. frumvarpsins verði lengdur með hliðsjón af þeim athugasemdum sem fram hafa komið í umsögnum. Leggur nefndin til að miðað verði við 1. maí 2003 í þessu sambandi.

Þá vill nefndin benda á þær athugasemdir sem komið hafa fram í umsögnum um 3. gr. frumvarpsins um starfslokaaldur. Telur nefndin brýnt að samráðs verði leitað við fjármálaráðuneytið ef beita á heimild til að leysa lögreglumenn frá embætti fyrir 65 ára aldur og að slík heimild verði ákveðin í lögum en ekki einungis í reglugerð.

Virðingarfyllst,
f.h. efnahags- og viðskiptanefndar,

Vilhjálmur Egilsson,
formaður.

LANDSSAM BAND LÖGREGLUMANNA

Alþingi
Erindi nr. P 127/1088
komudagur. 11. 3. 2002

Reykjavík 10. mars 2002.

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

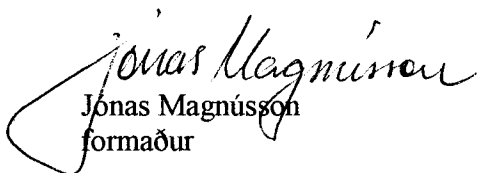
Varðar: Umsögn um frumvarp til laga um breyting á almennum hegningarlögum og lögreglulögum.

Stjórn Landssambands lögreglumanna hefur á fundi sínum yfirfarið fyrirbyggjandi frumvarp og lýsir eindregnum stuðningi við framgang þess. Stjórnin vill þó koma á framfæri athugasemd við tímamörk varðandi þá sem fyrstir undirgangast þessa breytingu.

Það er bæði mannlegt og eðlilegt að þurfa að búa sig andlega undir starfslok. Þeir einstaklingar sem standa á þessum tímamótum í lífi sínu kunna að vera misvel undir það búnir að hætta störfum á hausti komanda. Vitað er að margir munu nýta sér þessa breytingu strax en einstaka maður hefur óskað eftir lítið eitt lengri aðlögunartíma þó þeir hyggist hætta störfum áður en 70 ára aldursmarki er náð. Leggur stjórnin því til að 2. mgr. 6.gr. verði umorðuð á eftirfarandi hátt:

Þeim sem náð hafa 65 ára aldri við gildistöku laganna en eru ekki orðnir 70 ára, skal veitt lausn frá embætti í síðasta lagi frá og með 1. október 2003. Óski þeir þess að eldri reglur um starfslokaldur gildi um þá skulu þeir setja fram slíka ósk innan 6 mánaða frá gildistöku laganna. Skal þá senda bréflega tilkynningu þess efnis til ríkislögreglustjóra.

Virðingarfyllt,

Jónas Magnússon
formaður

LÖGREGLUSTJÓRINN Í REYKJAVÍK
Hverfisgötu 115 - Sími 569 9000 - Telefax 569 9099

Alþingi
Erindi nr. **P 127/1085**
komudagur 11.3.2002

Nefndasvið Alþingis,
Allsherjarnefnd,
Austurstræti 8-10,
150 Reykjavík.

Reykjavík, 7. mars 2002.

Umsögn Lögreglustjórans í Reykjavík um frumvarp til laga um breyting á almennum hegningarlögum og lögreglulögum.

Lögreglustjórinn í Reykjavík hefur farið yfir ofangreint lagafrumvarp.

Engar athugasemdir eru gerðar við fyrirhugaða breytingu á almennum hegningarlögum. Hins vegar vill embættið leggja til að 3. mgr. 6. gr. frumvarpsins verði breytt þannig:

“Þeim sem náð hafa 65 ára aldri við gildistöku laganna en eru ekki orðnir 70 ára skal veitt lausn frá embætti í síðasta lagi frá og með **1. maí 2003. Óski þeir þess að eldri reglur um starfslokaaldur gildi um þá skulu þeir setja fram slíka ósk innan 6 mánaða frá gildistöku laganna.** Skal þá senda bréflega tilkynningu þess efnis til ríkislögreglustjóra.

Lögreglustjórinn í Reykjavík hefur orðið þess áskynja að þeir lögreglumenn sem nú eru um og yfir 65 ára að aldri eru margir hverjir ekki undir það búnir að hætta störfum og setjast í helgan stein eftir nokkra mánuði. Hinn lækkaði starfslokaaldur er þeim slík nýjung að fæstir hafa leitt að því hugann hvað þeir eigi að hafa fyrir stafni eftir starfslok. Því gæti raunin orðið sú að stór hópur myndi óska þess að eldri reglur um starfslokaaldur gildi í stað hinna nýju. Því er hér lagt til að nokkuð verði teyggt á þeim tíma sem er til stefnu og miðað verði við 1. maí 2003, í stað 1. október 2002. Í stað 1. maí mætti allt eins hugsa sér 1. júní 2003, en aðalatriðið er að embættið þarf að geta brugðist við með ráðningum nýrra lögreglumanna eða afleysingamanna. Í því tilliti er 1. október afar óheppileg dagsetning.

Að öðru leyti en að ofan greinir eru ekki gerðar athugasemdir við frumvarpið.

✓ Virðingarfyllst,

Ingimundur Einarsson,
varalögreglustjóri.

Alþingi
Erindi nr. **P** 127/1511
komudagur 25. 3. 2002

Mannréttindaskrifstofa Íslands
Laugavegi 7 - 101 Reykjavík

Sími: 552 2720 - Fax: 552 2721 Netfang: icehr@humanrights.is

Allsherjarnefnd Alþingis
Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík

Mannréttindaskrifstofu Íslands – MRSÍ - hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um breyting á almennum hegningarlögum og lögreglulögum, lagt fyrir Alþingi á 127. löggjafarþingi 2001-2002, 494. mál. Gert var ráð fyrir að umsögn þessi bærist fyrir 12. mars en vegna ferðar undirritaðrar erlendis var ekki unnt að koma henni í tæka tíð. Brýnt þykir þó að fram komi afstaða MRSÍ til þeirra lagabreytinga, sem um ræðir.

Virðingarfyllst,
f. h. Mannréttindaskrifstofu Íslands
Reykjavík, 22. mars 2002,

Margrét Heinreksdóttir, frkv.stj.

ATHUGASEMDIR

MANNRÉTTINDASKRIFSTOFU ÍSLANDS

**Við frumvarp til laga um
breyting á almennum hegningarlögum og lögreglulögum,
lagt fyrir Alþingi á 127. löggjafarþingi 2001-2002, 494 mál.**

I kafli - 1. gr.

Engin athugasemd

II kafli - 2. gr.

MRSÍ telur þetta ákvæði andstætt bæði tjáningarfrelsisákvæðum og persónu frelsisákvæðum stjórnarskrárinnar, Mannréttindasáttmála Evrópu, sbr. lög nr. 62/1994, svo og Alþjóðasamnings Sameinuðu þjóðanna um borgaraleg og stjórnómálaleg réttindi. Að mati MRSÍ er of langt gengið að heimila slíkar takmarkanir þessara mikilvægu réttinda vegna *hugsanlegra óspekta*; þar er farið út fyrir þann ramma takmarkana, sem ofangreind ákvæði heimila. Þarf að mati MRSÍ að vera yfirvofandi hætta á alvarlegri atburðum en “óspektum” til að slíkar heimildir til handa lögreglunni verði ásættanlegar.

Í 1. mgr. 73. gr. stjórnarskrárinnar segir, að ritskoðun og aðrar sambærilegar tálmanir á tjáningarfrelsi megi aldrei í lög leiða. Ekki verður annað séð en að ákvæðið, sem hér er lagt til að verði lögleitt, jafngildi fyrirfram ákveðnum tálmunum á tjáningarfrelsi.

Áhersla hefur verið lögð á það af hálfu Mannréttindadómstóls Evrópu og fræðimanna, sem hafa fjallað um tjáningarfrelsisákvæði mannréttindasamninga, hvort heldur er 10. gr. Mannréttindasáttmála Evrópu eða 19. gr. Alþjóðasamnings Sameinuðu þjóðanna um borgara - og stjórnómálaréttindi, sbr. og 19. gr. Mannréttindayfirlýsingar Sameinuðu þjóðanna, að tjáningarfrelsið nái til allra hugsanlegra tjáningarforma. Það getur verið þáttur í tjáningu hugsana, hugmynda og skoðana að hylja andlit sitt eða hluta þess með “grímu, hettu, málningu eða öðru þess háttar” hvort heldur það er gert “á mótmælafundi, í kröfugöngu eða á annarri slikri samkomu....”

Af ákvæðinu og greinargerðinni, sem því fylgir, má skilja, að það sé sérstaklega til þess ætlað, að unnt verði að bera kennsl á þáttakendur í mótmælafundum, kröfugöngum eða öðrum álíka samkundum, væntanlega þá m.a. með myndavélum, sem farið er að koma upp á almannafæri. Það eitt út af fyrir sig verður að telja skerðingu á friðhelgi einkalífs, sbr. 1. mgr. 71. gr. stjórnarskrárinnar, 8. gr. Mannréttindasáttmála Evrópu og 17. gr. Alþjóðasamnings um borgara- og stjórnómálaréttindi.

Skiljanlegt er að leitast sé við að stemma stigu við alvarlegum eignaspjöllum, ofbeldisbrotum og atlögum gegn lögreglunni en afar hæpið að ganga svo langt sem hér er gert. Í greinargerðinni er til þess vísað, að í rétti ýmissa nágrannaþjóða, svo sem

Norðurlandabjóðanna, Þýskalands, Holland og Englands, séu ákvæði í lögum um grímubann. Þar segir hinsvegar ekkert um orðalag þessara erlendu ákvæða né skilyrði fyrir slíku banni. Er hér með skorað á þingmenn að kynna sér þau til hlítar áður en þeir taka afstöðu til þess ákvæðis, sem hér er lagt til að lögfest verði.

Ákvæði 3. mgr. 74. gr. stjórnarskrárinnar um féлага- og samkomufrelsi er sem kunnugt er þrengra en ákvæði 11. gr. Mannréttindasáttmálans og 21. gr. Alþjóðasamningsins um samkomufrelsi. Íslenska ákvæðið heimilar mönnum að safnast saman “vopnlausum” en alþjóðasamningarnir kveða báðir á um, að menn hafi rétt til að koma saman með “friðsömum hætti”. Í þeim báðum er áskilnaður um að takmarkanirnar verði að vera nauðsynlegar í lýðræðislegu/lýðfrjálsu þjóðfélagi (vegna o.s.v.frv.) sem er ekki í íslenska ákvæðinu.

Í 3. mgr. 74. gr. stjórnarskrárinnar hefur lögreglan afar víðar - og hugsanlega vafasamar - heimildir; annarsvegar með því að henni er heimilað að “vera við” almennar samkomur og jafnframt til að “banna” mannfundi undir berum himni ef uggvænt þyki að af þeim leiði óspektir. Orðalagið “ ef uggvænt þykir....” er rúmt og veitir lögreglunni mjög svo frjálsar hendur. Ákvarðanir hennar um það, hvernig hún nýtir þær, eru að vísu háðar endurskoðun dómstóla ef á reynir og í því felst vörn réttarins en mikla fyrirhöfn og fjármuni þarf til að leita þeirrar réttarverndar.

Það er mat MRSÍ, að þær heimildir, sem lögreglan hefur til afskipta af einstaklingum samkvæmt þessu ákvæði stjórnarskrárinnar og núgildandi ákvæðum 15. gr. lögreglulaga, séu meira en nægar til þess að halda uppi almannafriði og allsherjarreglu á mótmælafundum, í kröfugöngum eða á öðrum slíkum samkundum, jafnvel þótt “uggvænt” þyki, að til óspekta geti komið. Því sé ónauðsynlegt og afar varasamt að lögfesta þá skerðingu mannréttinda sem hér er lagt til.

II kafli – 3. gr. – 6. gr.
Engar athugasemdir

Reykjavík, 22. mars 2002.

Margrét Heinreksdóttir.

RÍKISLÖGREGLUSTJÓRINN

Alþingi
Erindi nr. **P** 127/1079
komudagur 8.3.2002

8. mars 2002
Tilvísun: 2002020200
091.1

Alþingi
Allsherjarnefnd
Austurstræti 8 - 10
150 REYKJAVÍK

Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á alm. hgl. og lögreglulögum.

I. Breyting á almennum hegningarlögum, nr. 19. 12. febrúar 1940

Um 1. gr.

Tekið er undir þau sjónarmið sem reifuð eru í greinargerð með frumvarpinu og er eindregið hvatt til þess að frumvarpið verði samþykkt.

II. Breyting á lögreglulögum, nr. 90 13. júní 1996.

Um 2. gr.

Sömuleiðis er tekið undir þau sjónarmið sem reifuð eru í greinargerð. Fagna ber því að skýrar sé kveðið á um heimildir lögreglu, en líklegt er að háttsemi sú sem hér er borið niður á kunni að færast í vöxt samfara auknum samskiptum við aðrar þjóðir svo sem með alþjóðlegu fundahaldi hér á landi.

Um 3. og 6. gr.

Frumvarp það sem hér um ræðir tengist frumvarpi til laga um breytingu á lögum um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins, 493. mál. Við lestur frumvarpanna kemur í ljós ákveðið misræmi, þ.e. lögreglulagafrumvarpið (494 mál) gerir ráð fyrir "að lögreglumenn skuli leystir frá embætti þegar þeir eru orðnir fullra 65 ára eða fyrr, eftir því sem dómsmálaráðherra ákveður með reglugerð", en frumvarp um breytingu á lögum um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins gerir ekki ráð fyrir því að dómsmálaráðherra geti ákveðið lægri aldur með reglugerð. Að mati ríkislögreglustjórans þarf þetta að fara saman þannig, að ef dómsmálaráðherra lækkar aldursmörk með reglugerð njóti lögreglumenn fullra lífeyrisréttinda frá þeim aldursmörkum sem ákveðin verða.

Ríkislögreglustjórinn hefur lagt til við efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis, að 1. gr. lífeyrisfrumvarpsins verði samræmd þeim texta sem er í frumvarpi til breytinga á lögreglulögum (494 mál).

Í 6. gr. þessa frumvarps er ákvæði um að þeir lögreglumenn, sem orðnir eru 65 ára við

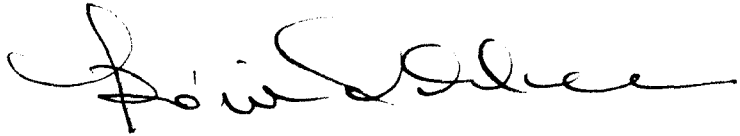
RÍKISLÖGREGLUSTJÓRINN

gildistöku frumvarpsins, skuli hætta störfum eigi síðar en 1. október 2002, óski þeir ekki eftir að taka lífeyri samkvæmt eldri reglum innan 6 mánaða frá gildistöku laganna. Ríkislögreglustjórinn hefur heyrt þá gagnrýni, að hér sé um of skamman aðlögunartíma að ræða og leggur því til að miðað verði við 1. maí 2003 í stað 1. október 2002, en samt sem áður verði viðkomandi að velja á milli nýja og gamla kerfisins innan 6 mánaða frá gildistöku laganna með formlegri tilkynningu til ríkislögreglustjórans þar um. Dagsetningin 1. maí er við það miðuð, að þá taki viðkomandi lögreglumaður heilt orlofsár (30 virka daga) með sér við starfslok.

Um 4. og 5. gr.

Ekki þykja efni til athugasemda vegna þessara greina.

F.h. RLS

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'F.h. RLS', written in a cursive style.

BN/jhb
B.259/02

Reykjavík 11. mars 2002.

Borist hefur til umsagnar frá allsherjarnefnd Alþingis frumvarp til laga um breyting á almennum hegningarlögum og lögreglulögum, 494. mál.

Umsögn ríkissaksóknara lýtur að 1. og 2. gr. frumvarpsins.

Um 1. gr.

Lýst er efasemdum um fyrri hluta ákvæðisins þar sem sú háttsemi er lýst refsiverð að ógna eða beita valdi gagnvart sendierindreka erlends ríkis hér á landi.

Í 94. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 segir að ef verknaði, sem refsing er lögð við í XXIII. kafla um manndráp og líkamsmeiðingar, XXIV. kafla um brot gegn frjálsræði manna og XXV. kafla um ærumeiðingar og brot gegn friðhelgi einkalífs, er beint að þjóðhöfðingja erlends ríkis eða sendimönnum þess hér á landi, megi auka refsingu þá, sem við brotinu liggur, þannig að bætt sé við hana allt að helmingi hennar. Ákvæði í nefndum köflum hegningarlaga eiga að veita fullnægjandi refsivernd fyrir valdbeitingu og ógnunum gagnvart sendierindreka erlends ríkis. Ennfremur þykir ástæða til að varpa fram til umhugsunar spurningu um hvort ástæða sé til að taka upp í verknaðarlýsingu refsíákvæðis í almennum hegningarlögum matskenndu hugtökin að ógna eða beita valdi sem ekki munu vera fyrir í verknaðarlýsingu í nokkru ákvæði í almennum hegningarlögum.

Um 2. gr.

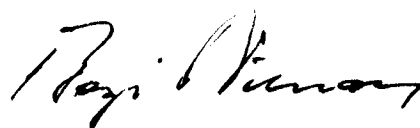
Í athugasemdum með lagafrumvarpinu segir að svipað ákvæði og hér er lagt til að verði lögfest sé bæði í norskum og dönskum lögum, sbr. bls. 4 frá næst neðstu greinaskilum. Dönsku og norsku ákvæðunum er síðan lýst í athugasemdunum og má þar glöggst sjá að mikill munur er annars vegar á ákvæðinu sem lagt er til að hér verði lögfest og hins vegar á þeim ákvæðum sem um þetta gilda í Danmörku og Noregi.

Í báðum löndunum, Danmörku og Noregi, er lagt almennt bann við því að maður beri grímu í tengslum við fundi eða samkomur á opinberum stöðum og er það í sjálfu sér refsivert að bera grímu sem hylur andlit við þær kringumstæður sem lýst er í ákvæðunum.

Með lagafrumvarpinu er gert ráð fyrir **að lögreglu verði heimilt að banna** að maður hylji andlit sitt með grímu við tiltekna aðstæður. Refsinæmi verknaðar er þannig

háð ákvörðun lögreglu hverju sinni, fyrirfram eða á vettvangi, líklega hvaða lögreglumanns sem er, og ekki verður ráðið hvernig birta beri slíka ákvörðun fyrir hópnum eða einstaklingnum sem hún beinist gegn.

Efast verður um skilvirkni ákvæðis eins og hér er lagt til að sett verði um grímubann.

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8 – 10
150 REYKJAVÍK

SÝSLUMAÐURINN Á ÍSAFIRÐI

Dagsetning

Tilvísun

Ísafirði, 8. mars 2002.

Nefndasvið Alþingis
b.t. allsherjarnefndar
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. P 127/1080
komudagur 8.3.2002

Erindi: Umsögn vegna frumvarps til breytinga á almennum hegningarlögum og lögreglulögum.

Sýslumanninum á Ísafirði hefur borist erindi allsherjarnefndar Alþingis, dags. 22. febrúar 2002, þar sem óskað var umsagnar embættisins vegna máls þingsins nr. 494, frumvarp til breytinga á almennum hegningarlögum og lögreglulögum. Að beiðni setts sýslumanns, Unnar Brár Konráðsdóttur, var undirrituðum falið að yfirfara frumvarpið og taka saman umsögn um þau atriði sem einhverju er við að bæta umfram það sem þegar kemur fram í frumvarpinu og almennum athugasemdum með því eða rétt þykir að gera athugasemdir við.

I. Breyting á ákvæði 95. gr. almennra hegningarlaga.

Frumvarpið stuðlar að aukinni refsivernd erlendra sendierindreka hér á landi umfram það sem þegar er verndað í almennari ákvæðum laganna. Í því sambandi er vísað til 94. gr., sbr. XXIII., XXIV. og XXV. kafla almennra hegningarlaga, og 257. gr. sömu laga. Háttsemi þeirri sem lýst er í frumvarpinu má oftast telja tilkomna vegna sérstaks tilgangs eða hvata fyrir verknaðinum í huga fremjanda, s.s. pólitískur tilgangur. Því hæfir betur að hafa slíka brotastarfsemi sérstaklega og skýrt skilgreinda með sérákvæði í almennum hegningarlögum eins og frumvarpi þessu er ætlað að koma í lög. Slíkum brotum er beint að heild, tilteknu þjóðríki sem sendiráðið veitir forstöðu eða sendierindreki starfar fyrir, fremur en að tilteknum einstaklingum eða tilteknu mannvirki og slíkum brotum kann að vera ætlað að hafa einhvern tilgang í þágu þess málstaðar sem fremjandi eða fremjendur berjast fyrir. Sérákvæði af þessu tagi má telja eðlilegt þegar litið er til stöðu alþjóðamála í dag og þeirrar ógnar sem stafar frá alþjóðlegri hryðjuverkastarfsemi og öðrum andlýðræðislegum öflum.

Eins og fram kemur í almennum athugasemdum með frumvarpinu er það í samræmi við alþjóðlegar skuldbindingar Íslands á alþjóðavettvangi, sbr. nefndan Vínarsamning í athugasemdunum. Í þessu sambandi er einnig bent á 5. og 6. tölul. 1. mgr. 6. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 1. gr. laga nr. 24/1976 og 1. gr. laga nr. 52/1980 en þar hefur allsherjarlögsaga verið sett til höfuðs brotastarfsemi af þessu tagi og vísað til alþjóðlegra samninga sem Ísland er aðili að og sem fullgiltir hafa verið og birtir í C-deild stjórnartíðinda. Frumvarpið er því í eðlilegu samhengi við lögsögureglur almennra hegningarlaga og í samræmi við kröfur refsiréttarins um

skýrleika refsheimilda, sbr. 2. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 og 69. gr. stjórnarskrárinnar, sbr. 7. gr. stjksl. nr. 97/1995.

Það skal tekið fram að hinu almenna eignaspjallaákvæði almennra hegningarlaga, 257. gr., var breytt með 6. gr. laga nr. 30/1998 og það látið taka til tölvubrota. Frumvarp það sem nú er til afgreiðslu lýsir eignaspjöllum sem beinast að sendiráðssvæði. Eins og frumvarp þetta liggur fyrir tekur háttsemin ekki til tölvubrota skv. orðanna hljóðan, nánar tiltekið: spjöll á tölvukerfum, og er orðalag þess í samræmi við ákvæði 95. gr. norsku hegningarlaganna sem eru að stofni til frá árinu 1902 en sem var síðar breytt með lögum árið 1950 og svo aftur árið 1995. Ef til vill á sérhæfð tilgreining um tölvubrot ekki við í þessu tilviki eða að tölvukerfi sendiráða rúmist innan hugtaksins „sendiráðssvæði“ með rýmkandi lögskýringu en engu að síðar er vakin athygli á þessu.

II. Breyting á lögreglulögum.

Í II. kafla almennra athugasemda með frumvarpinu kemur fram ítarlegur og vandaður rökstuðningur fyrir 2. gr. frumvarpsins sem lýtur að breytingu á 15. gr. lögreglulaga nr. 90/1996, einkum umfjöllun um mannréttindareglur. Nauðsynlegt er að draga fram nokkur atriði er lúta að skýringu á ákvæði 15. gr. lögreglulaga og sögulegan bakrunn ákvæðisins.

Í almennum athugasemdum með frumvarpi sem varð að lögreglulögum 90/1996 þá var á sínum tíma tekið fram að ákvæði 1. og 2. mgr. 15. gr. frumvarpsins væri í raun lögfesting á því sem þegar hefði rúmast innan allsherjarumboðs lögreglu (á dönsku generalfuldmagt). Með allsherjarumboði er átt við þá óskráðu reglu að lögreglan hafi almenna venjumyndaða heimild innan vissra marka til að grípa til nauðsynlegra ráðstafana til að halda uppi lögum og reglu í ríkinu. Með öðrum orðum þá var á þessum tíma verið að færa venjurétt yfir í skráða réttarheimild, þ.e. sett lög (sjá Alþt. 1995-96, A-deild, bls. 3793-94). Í ákvæði 1. mgr. 15. gr. lögreglulaga nr. 90/1996 er tilteknum skilyrðum lýst sem þurfa að vera fyrir hendi svo lögreglu sé heimilt að grípa til ráðstafana sem lýst er í 2. mgr. 15. gr. laganna. Það er mjög mikilvægt við skýringu á þessu ákvæði að lesa 1. og 2. mgr. 15. gr. saman en ekki sitt í hvoru lagi eins og virðist gert í skýringum í II. kafla almennra athugasemda með frumvarpinu sem hér er til umsagnar. Í 2. mgr. 15. gr. lögreglulaga eru taldar upp aðgerðir sem lögreglu er heimilt að grípa til þegar fyrir hendi eru þau skilyrði sem lýst er í 1. mgr. 15. gr. sömu laga. Í almennum athugasemdum með 15. gr. lögreglulaga er skýrt tekið fram að sú upptalning á aðgerðum lögreglu sem fram koma í 2. mgr. 15. gr. lögreglulaga er ekki tæmandi heldur eingöngu leiðbeinandi og almenns eðlis enda var verið að færa réttarvenju yfir í sett lög eins og að framan greinir. Telja má að innan þessarar valdheimildar lögreglu skv. 1., sbr. 2. mgr., 15. gr. lögreglulaga rúmist því í raun fleiri lögregluaðgerðir en sem beinlínis eru tilgreindar í almennu orðalagi 2. mgr. 15. gr. lögreglulaga enda eru viðfangsefni lögreglu margs konar og ólík.

Rammi allsherjarumboðs lögreglu er í raun markaður af lögmæti í víðum skilningi þess hugtaks, þ.m.t. réttarvenju, að teknu tilliti til: meðalhófs, jafnræðis, skyldubundins mats stjórnvalda, almennrar heilbrigðrar skynsemi o.fl. Því má segja að heimildir lögreglu til að banna grímunotkun eða hylja andlit sitt með öðrum hætti við tilteknar aðstæður í þjóðfélaginu séu þegar fyrir hendi á grundvelli venjuhelgaðrar

heimildar sem kallað hefur verið allsherjarumboð lögreglu. Sérgreind aðstæðubundin löggjöf til að stemma stigu við ákveðinni háttsemi sem telja má ógnandi á almanna-færi þar sem fólk safnast saman, eins og efni 2. gr. frumvarps þessa lýtur að, er því í raun árétting og nákvæmari skilgreining á valdheimildum lögreglu sem þegar eru fyrir hendi en ekki viðbót. Í því sambandi má þá spyrja hvort yfirleitt sé þá þörf á slíku ákvæði í lögreglulögum sem lýst er í 2. gr. frumvarpsins. Því er til að svara að löggjöf af þessu tagi er heppileg í þeim skilningi að hún skapar skýrara lagaumhverfi fyrir almenning og traustara starfsumhverfi fyrir yfirvöld, þ.m.t. lögreglumenn, enda virðast nágrannabjóðir okkar hafa lögfest áþekk ákvæði í löggjöf sína.

Ef ekki verður fallist á það sem að framan greinir, þ.e. að efni 2. gr. frumvarpsins rúmist innan venjubundinnar heimildar allsherjarumboðs lögreglu, þá væri betra að færa ákvæði 2. gr. frumvarpsins frá því að verða 3. mgr. 15. gr. lögreglulaga og gera það að sérstöku ákvæði í lögreglulögum, t.d. 15. gr. a., ef frumvarp þetta nær fram að ganga. Með því er samræmis betur gætt.

Það vekur athygli að á fylgiskjali sem barst sýslumannsembættinu með erindi nefndarritara allsherjarnefndar, dags. 22. febrúar sl., þar sem tilgreindir eru aðrir umsagnaraðilar, þá verður eigi séð að nefndin hafi leitað umsagnar frá Lögregluskóla ríkisins en skólinn er sjálfstæð ríkisstofnun, sbr. 1. málsl. 1. mgr. 36. gr. lögreglulaga nr. 90/1996. Í 2. mgr. 36. gr. lögreglulaga er beinlínis gert ráð fyrir að Lögregluskóli ríkisins skuli vera vettvangur rannsókna í lögreglufræðum og stjórnvöldum til ráðgjafar um lögreglumálefni. Ef til vill er hér um mistök að ræða. Líklegt má telja að lögregluskólinn hafi eitthvað fram að færa um frumvarp þetta og síðast en ekki síst þegar litið er til 5. gr. frumvarpsins sem varðar inntökuskilyrði nema í lögreglu-skólann og um valnefnd lögregluskólans.

Virðingarfyllst,

Daði Kristjánsson,
fulltrúi sýslumanns.

Alþingi
Erindi nr. P 127/1142
komudagur 12.3.2002

Sýslumaðurinn á Keflavíkurflugvelli

Skrifstofan Grænási - 235 Keflavíkurflugvöllur
sími: 421 1795 - bréfsími: 421 5166 - tölvupóstur: dc@dc.is

Alþingi
Hildur Njarðvik
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Keflavíkurflugvöllur 12. mars 2002

Tilvísun: 2002020050

Bréfalykill: 0.1

Efni: Umsögn um frumvarp til almennra hegningarlaga og lögreglulaga, 494. mál.

Embætti sýslumannsins á Keflavíkurflugvelli hefur engar athugasemdir við frumvarp til almennra hegningarlaga og lögreglulaga, 494. mál.

F.h.s.

Elisít Tíana Valsdóttir

Alþingi
Erindi nr. P 127/1000
komudagur 5.3.2002

Allsherjarnefnd.

Með bréfi allsherjarnefndar Alþingis, dags. 22. febrúar sl., til embættisins, er óskað umsagnar þess um frumvarp til almennra hegningarlaga og lögreglulaga, 494 mál. Þar sem þetta embætti hefur þá sérstöðu meðal sýslumannsembætta landsins að fjalla hvorki um lögreglumál né refsimál tel ég ekki ástæðu til að gefa umsögn um frumvarpið.

Virðingarfyllst,
Rúnar Guðjónsson

TOLLVARÐAFÉLAG ÍSLANDS

Grettisgötu 89, 105 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. **P 127/797**
komudagur **6.11.2001**

Hafnarfirði 4 nóvember 2001

Alsherjarnefnd Alþingis
B.t. Þorgerðar Katrínar Gunnarsdóttur, formanns
Kirkjustræti
101 Reykjavík

Samkvæmt samtali sem undirritaður átti við fjármálaráðherra þann 3 október 2001 munu tillögur Dómsmálaráðuneytis um lagabreytingar vegna breytinga á starfslokum lögregluþjóna, sem gerðar eru vegna viljayfirlýsingar Ríkistjórnarinnar undirrituðum 13. júlí s.l. af bæði fjármála- og dómsmálaráðherra, berast Alsherjarnefnd Alþingis til umsagnar á næstu vikum.

Með bréfi til fjármálaráðherra dagsettu 13. september s.l. fór stjórn Tollvarðafélags Íslands fram á við fjármálaráðherra að í ofangreindum lagabreytingatillögum yrðu tollverðir ekki undanskildir, enda eru bæði samkvæmt Lögreglulögum og Tollalögum báðar stéttirnar lögreglumenn og starfa hlið við hlið.

Samkvæmt upplýsingum fjármálaráðherra munu væntanlegar lagabreytinga-tillögur vera sendar Alsherjarnefnd Alþingis til umsagnar áður en þær verða lagðar fyrir Alþingi.

Þar sem stjórn Tollvarðafélags Íslands óskar eftir að fá að gera athugasemdir við lagabreytingatillögurnar, verði þær eingöngu látnar ná til Lögregluþjóna, óskum við eftir að fá ofangreindar lagabreytingatillögur til umsagnar, og að fá að senda greinargerð til Alsherjarnefndar Alþingis áður en hún sendir tillögurnar frá sér til Alþingis.

Virðingarfyllst

Hörður Davíð Harðarson,
formaður Tollvarðafélags Íslands

Afrit:

Geir Haarde, fjármálaráðherra
Snorri Olsen, tollstjórinn í Reykjavík
Ögmundur Jónasson, formaður BSRB

TOLLVARÐAFÉLAG ÍSLANDS

Grettisgötu 89, 105 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. P 127/1224
komudagur 12.3.2002

Hafnarfirði 27 febrúar 2002

Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8 – 10,
150 Reykjavík

Efni: Umsögn um frumvarp til breytinga á lögum nr. 1/1997 um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins og frumvarpi til laga um breytingu á almennum hegningarlögum nr. 19 frá 12. febrúar 1940 og frumvarpi um breytingu á lögreglulögum nr. 90 frá 13 júní 1996.

494 mail

Stjórn Tollvarðafélags Íslands hefur borist erindi yðar dagsett 22. febrúar 2002 þar sem óskað er eftir umsögn þess um framkomin frumvörp um breytingu á lögum um starfslok lögreglumanna og breytingu á lífeyrisréttindum þeirra.

Stjórn Tollvarðafélags Íslands hefur skoðað umrædd frumvörp og fagnar framkomu þeirra, þar sem með þeim er viðurkennd sú staðreynd sem félagar í Tollvarðafélagi Íslands og Landsambandi Lögreglumanna hafi haldið fram, þ.e. að ekki sé æskilegt að lögreglumenn starfi lengur en til 65 ára aldurs við að halda uppi lögum og reglum í landinu.

Stjórn Tollvarðafélags Íslands harmar hins vegar efni athugasemdar sem lögð er fram um breytingu á 1.gr. frumvarps um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins, að frumvarpið taki eingöngu til þeirra lögreglumanna sem taka laun skv. kjarasamningi fjármálaráðherra og Landsambands lögreglumanna en ekki þeirra lögreglumanna sem taka laun skv. kjarasamningi fjármálaráðherra og Tollvarðafélags Íslands.

▪ Lögregluvald

Í kennsluriti Úlfjóts I um Stjórnarfararsrétt eftir Ólaf Jóhannesson segir á bls. 63 en þar er fjallað er um löggæslu í landinu “Skipshafnir varðskipana og tollverðir teljast til lögreglumanna ríkisins.”

Í 9. gr. lögreglulaga nr. 90 frá 1996 segir eftirfarandi í 4. tl.

“Tollstjórar, löglærðir fulltrúar þeirra og tollverðir fara með lögregluvald á sínu starfsvið og þegar þeir annast eða aðstoða við löggæslu.”

Ekki fer á milli mála að með orðunum “þegar þeir annast löggæslu, að tollverðir séu lögreglumenn sem haldi uppi löggæslu í landinu.

Í 26. gr. sömu laga þar sem fjallað er um heimildir til að fela lögreglu tollgæslustörf segir eftirfarandi.

“Dómsmálaráðherra er heimilt að ákveða með samkomulagi við fjármálaráðherra að lögreglumenn skuli gegna tollgæslustörfum jafnframt öðrum löggæslustörfum eftir nánari fyrirmælum lögreglustjóra og eftir reglum sem settar eru í samráði við tollgæslustjóra. Þar sem slík starfstilögun er ákveðin skal þess getið í auglýsingu um starfs lögreglumanns.”

Er slík tilhögun nú viðhöfð á flestum tollhöfnum utan höfuðborgarsvæðisins þ.e. lögreglumenn gegna starfi tollvarða þegar þurfa þykir eftir ákvörðun sýslumanns.

Í 32. gr. tollalaga nr. 55/1987 með síðari breytingum kemur eftirfarandi fram:

“Fjármálaráðherra og dómsmálaráðherra geta ákveðið að þar sem henta þykir skuli lögreglumenn annast tollefirlit jafnframt öðrum löggæslustörfum. Fela má starfsmönnum Landhelgisgæslu Íslands að annast tollefirlit. Þegar lögreglumönnum, starfsmönnum Landhelgisgæslu Íslands eða öðrum er falið að vinna tollgæslustörf, án þess að þeir hafi tollgæslu að aðalstarfi, hafa þeir sömu heimildir til starfa og gegna sömu starfsskyldum og tollverðir. Tollstjórar geta falið tollvörðum að gegna almennum löggæslustörfum, hverjum í sínu tollumdæmi.”

Í reglugerð nr. 85 frá 1983 um Tollskóla ríkisins, veitingu í fastar tollstöður o.fl. sbr. reglugerð nr. 73/1986 um breytingu á henni, eru kennslugreinar m.a. á fyrri önn skólans;

7. Tollgæslufræði.

Nemendum skal gerð grein fyrir starfs-sviði tollgæslunnar og helstu eftirlitsþáttum sem tengjast samgöngum við landið. Kynntar skulu í megin atriðum þær aðferðir er tollgæslan beitir við eftirlitsstörf, m. a. til að hindra ólöglegan inn- og útflutning

10. Löggæsluæfingar.

Tollstarfsmenn skulu fá líkamlega þjálfun er miði að því að gera þá hæfa til þess að framfylgja með festu lögum og reglu og með valdi ef nauðsyn ber til. Kennnd skulu undirstöðuatriði við handtöku og sjálfsvörn. Jafnframt skulu tollgæslumenn fá sundkennslu og æfingar í björgun manna frá drukknum.

Í síðari önn tollskólans eru kennslugreinar m.a.

9. Tollgæslufræði.

Veitt skal sérstök fræðsla um starfssvið tollgæslunnar, umferðarrétt og rétt til eftirlits og rannsókna á hafnarsvæðum og flugvöllum og rétt til rannsókna og töku vara sem þar eru geymdar, rétt til leitar í skipum, flugvéllum og húsum, á mönnum og í farangri, upplýsingaskyldu gagnvart tollfyrirvöldum og afgreiðslu vara í utanlandsferðum. Kynnt skal eftirlit með útflutningi, tollvörugæmslum og tollfrjálsu fylgifé, búnaði og vistun í föllum í utanlandsferðum og upplýst um reglur þær sem gilda um innflutning sendiráða erlendra ríkja og starfsmanna þeirra og stjórnarpóst.

10. Refsiréttur.

Skýrð skulu grundvallar hugtök almennra hluta refsiréttarins og þau tengd algengustu brotum á sviði tollamála. Gerð skal grein fyrir hugtökunum tilraun og hlutdeild, ásetningur, fullframning brots, varnaðaráhrif refsinga, hugtakinu refsing og önnur viðurlög og brot í opinberu starfi

11. Meðferð opinberra mála

Farið skal yfir meginreglur laga um meðferð opinberra mála og aðgreiningu þeirra frá einkamálum svo og tengsl opinberra mála og refsiréttar. Veitt almennt yfirlit um skipulag og hlutverk dómstólanna, ákærvaldsins, töllyfirvalda og tollgæslunnar; kæruskyldu og frumkvæði tollgæslunnar til aðgerða vegna refsiverðrar háttsemi; frumrannsókn opinbers máls og ráðstöfun þess að henni lokinni; heimildum dómara og töllyfirvalda til þess að ljúka opinberu máli án málshöfðunar; rannsókn og meðferð opinbers máls fyrir dómi; fullnustu refsidóma; almennt um sakborning og réttarstöðu hans; valdbeitingu tollgæslumanna, handtöku, gæsluvarðhaldi, haldi á vörum og leit; yfirheyrslu sakbornings og vitnis

12. Rannsókn brota

Kenndar skulu aðalreglur um rannsókn afbrota og farið yfir rannsókn nokkurra flokka afbrota á sviði tollamála. Kennd skal yfirheyrslutækni, aðferð við leit í skipum, flugvélum og öðrum farartækjum, húsum og opnum svæðum, leit á mönnum og í farangri. Leiðbeint skal um notkun helstu tækja og gagna sem notuð eru við rannsókn máls.

15. Löggæsluæfingar

Æfingar í framkvæmd ýmissa tollgæsluáðgerða, meðferð og beiting tollgæslutækja, sjálfsvörn, sund og leikfimi

Ljóst er að löggjafinn hefur ákveðið að stéttirnar tvær, lögreglumenn og tollverðir geti gengið hvor í annars störf þar sem sýslumenn telja það hagstætt og er þá engin greinarmunur gerður á muni starfana. Verði þau lagafrumvörp sem fyrir liggja samþykkt án þess að þau taki jafnframt til tollvarða er komin munur á kjaralegum réttindum þessara stétta sem ekki hefur verið áður og löggjafinn gerir greinarmun á mikilvægi þeirra.

▪ Starfsumhverfi tollvarða

Við embætti Sýslumannsins á Keflavíkurflugvelli starfa þessar stéttir saman allan sólahringinn í nær öllum sömu störfunum. Við vopnaleit og landamæraeftirlit samkvæmt Schengen samningum starfa þessar stéttir saman og ganga báðar í öll störf. Við embættið eru einnig starfandi “ tveir fíkniefnahundar og umsjónarmenn þeirra. Annar þeirra er í umsjón og daglegri stjórn lögreglumanns en hinn er í daglegri stjórn og umsjón tollvarðar. Með samþykki lagana án tollvarða er gerður kjaralegur munur á þessum störfum eftir því í hvoru stéttarfélagi þeir eru sem framkvæma sömu störf.

Hjá öðrum sýslumönnum sem hafa Tollgæslu á sínum vegum er sami háttur hafður á, þ.e. að lögreglumenn aðstoði við tollgæslu og tollverðir geta verið hvattir til starfa sem lögreglumenn. Telur stjórn Tollvarðafélags Íslands það með öllu óhæft að gera þann kjaralega mun á stéttunum sem verður við samþykkt lagana án tollvarða. Jafnframt er ljóst að með þeim ákvæðum í tollalögum er heimilla sýslumönnum að láta tollverði gegna almennum löggæslustörfum getur þýtt að tollverðir á aldrinum 65-70 geta þurft að gegna almennum löggæslustörfum hjá sýslumönnum þegar allir lögreglumenn hafa hætt störfum. Jafnframt getur það þýtt utan Reykjavíkur að lögreglumenn sem eru með það í sínum ráðningarsamningi skv. 26. gr. lögreglulaga að þeir þurfi að gegna tollgæslustörfum og aðstoða tollvörð á viðkomandi stað við tollgæslu eða hafi það að

næri fullu starfi, hætti 65 ára en tollvörðurinn þurfi áfram að gegna sínu starfi til 70 ára aldur.

Árið 1999 var gerður samningur milli Ríkislögreglustjóra og Ríkistollstjóra um samstarf lögreglu og tollgæslu í baráttunni gegn fíkniefnum. Er í þeim samningi kveðið á um að sá samningur eigi að styrkja og efla samstarf lögreglu og tollgæslu, m.a. með samvinnu í þjálfun og notkun fíkniefnaleitarhunda, sameiginlegum eftirlitsverkefnum, sameiginlegri menntun og þjálfun, starfsmannaskiptum lögreglu og tollgæslu á sviði fíkniefnavarna.

Telur stjórn Tollvarðafélags Íslands ótvírætt að tollverðir séu lögreglumenn eins og þeir lögreglumenn er taka laun skv. kjarasamningi fjármálaráðherra og Landsambands Lögreglumanna.

▪ **Afnám verkfallsréttar tollvarða, kjarasamningar.**

Í kjölfar alsherjarverkfalls BSRB 1984 þar sem tollgæslan lagði niður störf að miklum hluta, hafði dóms-og fjármálaráðuneytið frumkvæði að því að óska eftir breytingum á kjaralegri stöðu tollvarða með það fyrir augum að verkfallsréttur tollvarða yrði látinn af hendi.

Það var síðan 1986 sem lögreglulögunum var breytt á þann hátt sem kveðið er á um í núverandi 31. gr. lögreglulaga um bann við verkföllum og verkfallsboðunum var samþykkt bókun samhliða um samningsréttarmál milli fjármálaráðuneytis og Tollvarðafélags Íslands er tók til tollvarða (fylgiskjal 1) en þar sagði m.a. : ***Aðilar eru sammála um að fyrirhuguð breyting á lögum um lögreglumenn er banni verkföll þeirra nái til tollvarða með sama hætti og til annarra lögreglumanna ríkisins.*** Ljóst er á orðalagi bókunarinnar að ekki fer á milli mála að fjármálaráðuneytið telur að tollverðir séu lögreglumenn eins og þeir lögreglumenn er taka laun samkvæmt kjarasamningi Landsambands Lögreglumanna og fjármálaráðuneytis. Við afnám verkfallréttarins var litið svo á að báðar stéttirnar væru jafn mikilvægar við löggæslu landsins og var því verkfallsrétturinn afnumin af þeim báðum samtímis. Samhliða þessari breytingu á lögreglulögum var gerður svokallaður viðmiðunarsamningur milli þessara stétta og fjármálaráðuneytis sem tryggði þeim samsvarandi kjarabætur og ákveðnum stéttum er voru í viðmiðunarhóp þessara stétta sem höfðu verkfallsrétt og gátu með honum hugsanlega náð meiri kjarabótum en lögreglumenn og tollverðir sem ekki gátu beitt verkfallsvopninu. Frá þeim tíma hefur kjaraleg stað lögreglumanna og tollvarða haldist í hendur. Í niðurstöðu nefndar er fór yfir kjaralega stöðu tollvarða árið 1996 samkvæmt áðurgreindu viðmiðunarsamkomulagi, sagði í niðurstöðum nefndarinnar;

“Nefnd skv. 5. gr. samkomulags Tollvarðafélags Íslands og Fjármálaráðuneytisins frá 18. október 1993 hefur í dag komist að niðurstöðu um breytingar á launum tollvarða. Niðurstaðan felur í sér að frá 1. janúar 1996 verði launatöflur tollvarða og lögreglumanna eins. Þessir tveir hópar lúta sömu reglum um launabreytingar milli kjarasamninga og hafa sömu viðmiðunarhópa. Niðurstaðan var ákveðin m.t.t. þess að æskilegt sé að á samningstímabilinu verði launabreytingar sem þessum hópum eru ákveðnar á grundvelli framagreinds samkomulags og hliðstæðs samkomulags Landsambands Lögreglumanna eins. Beinir nefndin þeim tilmælum til viðkomandi aðila að gera nauðsynlegar ráðstafanir til að svo megi verða.”

Tollverðir féllust á í síðustu kjarasamningum að láta af hendi viðmiðunarsamkomulag m.a. í ljósi þess að nýtt launakerfi hafði verið tekið upp hjá nær öllum viðmiðunarstéttum þeirra og stéttirnar sjálfar voru á leið inn í nýtt launakerfi. Í viðræðum sínum við SNR var því algerlega hafnað af hálfu ríkisins að ljá máls á nokkurri lækkun eftirlaunaaldurs, sem þó hafði verið mikilvægt atriði í kröfugerðum félagsins í undanförunum kjarasamningaviðræðum.

Tollverðir hefðu aldrei samþykkt afnám viðmiðunarsamningsins hefðu þeir vitað að löggjafinn hygðist reka kjaralegan fleyg á milli þessara stétta með því að mismuna þeim í lífeyrisréttindum strax að viðmiðunarsamningnum gengnum. Ljóst er að þegar ungt fólk sem hefur áhuga á að gera löggæslustörf að framtíðarstörfum sínum, að þessi munur á kjörum við starfslok, á eftir að hafa mikil áhrif á það hvaða starf þau velja og hvernig fólk veljist til starfana. Ljóst er að starf tollvarðar verður ekki jafn eftirsótt og starf lögreglumanns verði þessar breytingar á lögum um Lífeyrisréttindi starfsmanna ríkisins að lögum án tollvarða, og má líkja því við að þessum stéttum verði skipt upp í 1. og 2. flokk lögreglumanna.

▪ Skýrsla Pricewaterhouse Coopers

Í úttekt PWC á hugsanlegum kostnaði ríkissjóðs vegna lækkunar á aldurshámarki lögreglumanna sem gerð var fyrir Dómsmálaráðuneytið í mars 1999 kemur fram að kostnaðarauki ríkisins við lækkunar lífeyrisaldurs með þeirri bætingu sem nú liggur fyrir í frumvarpi um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins er óverulegur. (leturbreytingar eru þegar texti er tekin beint upp úr skýrslu.)

Í gr. 5.1 kemur m.a. fram að sparnaður sem yrði við lækkum á aldurshámarkinu er sparnaður sem verður á heildarlaunakostnaði ríkisins við ráðningu ungra lögreglumanna (milli 20 –30) í staðinn fyrir þá eldi sem hætta fyrr. Þessi sparnaður felst í heildarlaunakostnaðinum. Heildarlaunakostnaðurinn felst í munninum á meðalheildarlaunakostnaði allar þeirra sem eru á milli 61 –70 ára og þeirra sem eru á milli 20 –30 ára.

Í gr. 5.3 um veikindalaun kemur m.a. fram eftirfarandi. *Annar sparnaður sem beinlínis er hægt að mæla í krónum er veikindalaun. Það virðist mun algengara að lögreglumenn á efri árum séu oftast langtímaveikir en yngri menn. Þannig kemur fyrir að lögreglumenn séu á veikindalaunum í heilt ár áður en að þeir fari á eftirlaun. Læknisfræðilega séð verður fólk oftast veikt og langtímaveikt á þessum aldri (61- 70). Auk veikindalauna sem lögreglumenn fá þegar þeir eru veikir er kostnaður við aðra lögreglumenn sem fylla skarðið.Það má taka fram að meðalyfirvinnulaun og vaktaálag haldast í veikindum. Yfirleitt er fyllt í skarðið með yfirvinnu og er þá verið að greiða talsvert hærri laun fyrir unnið starf heldur en venjuleg dagvinnulaun.*

Í gr. 6.1. um vaktafyrirkomulag kemur m.a. fram vegna þeirra ákvæða að lögreglumenn geti hætt vöktum um 55 ára aldur. *Einhverjir fara í skrifstofustörf sem er oft dýr lausn fyrir lögregluembætti, þar sem þessir lögreglumenn eru yfirleitt komnir efst í launabrepin og störfín sem þeir eru í eru oft hægt að fylla með ódýrari skrifstofufólki.*

Í gr. 6.3 um samanburð á eldri og yngri lögreglumönnum kemur m.a. fram. *Eðlilegt er að bera saman lögreglumenn milli 61 – 70 og þá sem tækju við þeirra störfum þ.e. lögreglumenn milli 20 –30 ára. Niðurstaðan á þessum samanburði er að margir þættir eru ólíkir hjá lögreglumönnum á þessum aldursbilum. Þar má nefna starfsorku, áhuga, þrek, sveigjanleika, snöggheit, virkni lögreglumanna, sjálfstraust og áhrif á veitta þjónustu.*

Ekki verður annað séð við lestur skýrslunnar að sömu rök og tölulegar upplýsingar getu einnig átt við tollverði.

▪ **Starfslokasamningar tollstjórans í Reykjavík**

Í febrúarmánuði 2002 lagði tollstjórinn í Reykjavík niður þrjár stöður tollvarða sem voru komnir á efri ár en ekki höfðu náð 70 ára aldri.

- Einn tollvörður er 68 ára gamall og var með 35 ára starfsaldur í tollgæslunni frá 1966. Var starf hans lagt niður og honum borguð biðlaun til febrúar 2003.
- Annar var yfirtollvörður og er 64 ára gamall og var hann einnig með 35 ára með starfsaldur í tollgæslunni frá 1966. Var starf hans lagt niður og honum borguð biðlaun til febrúar 2003.
- Þriðji var 60 ára aðaldeildarstjóri og var með starfsaldur í tollgæslunni frá 1965 með smá hléum. Starf hans verður lagt niður frá 1 júní 2002 og honum borguð biðlaun til 1. júní 2003.

Reikna má með að ástæða niðurlagningar starfana hafi verið að ástæður þær er taldar eru upp í gr. 6.3. í skýrslu Pricewaterhouse Coopers hafi átt við þessa tollverði, þar sem allir aðrir tollverðir í Reykjavík eru með styttri starfsaldur en þeir og ættu því að fara á undan og meðal annars nokkrir lausráðnir sem ekki hefði þurft að borga biðlaun í heilt ár hefðu

þeir verið látnir fara, heldur hefði verið nóg að tilkynna þeim að ekki yrði um áframhaldandi ráðningu að ræða.

Er því ljóst að fjármálaráðuneytið er tilbúið að leggja á sig umtalsverðan kostnað til að losna við þá tollverði þar sem starfsorkan er farin að dvína.

Reikna má með að þessi niðurlagning á störfum kosti embætti Tollstjórans í Reykjavík um 8.000.000 til 10.000.000.

Í umsögn fjárlagaskrifstofu Fjármálaráðuneytis um frumvarpið um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins kemur fram að meðaltalsútgjöld ríkisins vegna breytingar á lífeyrisaldri lögreglumanna næstu tuttugu árin séu um 80.000.000.

Félagar í Landsambandi Lögreglumanna eru á bilinu 600-700 en félagar í Tollvarðafélagi Íslands um 100. Reikna má því með að sambærilegur kostnaður vegna tollvarða sé um 8-10.000.000 þó það að sjálfsögu fari eftir aldursdreifingu félagsmann, en reikna má með að hún sé svipuð hjá báðum félögunum. Reiknað er með að kostnaður næstu fimm árin hjá lögreglumönnum sé 30–40 m.kr. á ári fyrir allt félagið. Er því kostnaður Tollstjórans í Reykjavík vegna þeirra þriggja starfa sem hann lagði niður um 1/3 af heildarútgjöldum sem fjárlagaskrifstofa reiknar út að kostnaður sé vegna allra lögreglumanna næstu fimm árin. Munurinn er hinsvegar sá að lögreglumennirnir hætta störfum eftir áratuga starf í löggæslu landsins með beint bak og hverfa frá störfum áður en starfsorka er farin að dvína. Tollverðirnir sem starfað hafa að löggæslu landsins fara hinsvegar úr starfi á sama tíma og af sömu ástæðu, en með öðrum hætti. Þeirra starfslok eru í formi niðurlagningu starfs og eru þeir látnir vera heima í heilt ár á fullum launum með þeim skilaboðum að vegna aldurs þeirra sé hagstæðast fyrir alla aðilla að þeir mæti ekki meir til starfa, og eru starfslok þeirra tilkynnt eftir jafnvel 35 ára starf, með viku fyrirvara.

Ekki er hægt að tala um að þau starfslok séu með mikilli reisu eftir margra áratuga starf við löggæslu landsins, en framkomið frumvarp um breytingu

á lögum um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins bíður upp á að svo verði fyrir aðra lögreglumenn.

▪ Lokaorð

Stjórn Tollvarðafélags Íslands vonar að við afgreiðslu frumvarpana verði gerðar þær breytingar á þeim sem tryggi félögum í Tollvarðafélagi Íslands sömu lífeyrisréttindi og öðrum lögreglumönnum landsins og að kjörum lögreglumanna og réttindum verði ekki mismunaði nú. Telur stjórn Tollvarðafélags Íslands að ekki séu forsendur fyrir því að skipta upp kjörum lögreglumanna nú eftir því í hvaða stéttarfélagi þeir eru. Vonast stjórn félagsins því eftir að Alsherjarnefnd og Efnahags og viðskiptanefnd geri þær breytingar á þeim sem nauðsynlegar eru til að tollverði geti við 65 ára aldur hætt störfum á sama hátt og aðrir lögreglumenn er starfað hafa að löggæslu í landinu og að félagar í Tollvarðafélagi Íslands þurfi ekki að óttast þegar dregur að starfslokum hjá þeim, að störf þeirra verði lögð niður, heldur að þeir geti hætt störfum með sömu réttindum og gert er ráð fyrir í þingskjali 783 lögðu fyrir á 127. löggjafarþingi 2001-2002.

Virðingarfyllst,

Hörður Davíð Harðarson,
formaður Tollvarðafélags Íslands

Bókun

um samningsréttarmál.

Aðilar eru sammála um að fyrirhuguð breyting á lögum um lögreglumenn er banni verkföll þeirra nái til tollvarða með sama hætti og til annarra lögreglumanna ríkisins.

Jafnframt eru aðilar sammála um að á lögum um kjarasamninga opiberra starfsmanna verði gerðar breytingar er snerta sérkjarasamninga fyrir tollverði.

Í því efni verði gert ráð fyrir því að náist ekki samkomulag um samninga þeirra geti hvor aðili um sig krafist kjarabreytinga er samsvari því sem á vantar að tollverðir fái þá meðalhækkun sem eftirfarandi aðilar hafa fengið frá gerð síðasta sérkjarasamnings T. F. Í.

1. BSRB
2. BHMR
3. SIB
4. BK

Hagstofa Íslands reikni út framangreindar kjarabreytingar á sex mánaða fresti talið frá 1. júlí 1986.

Aðilar munu í samvinnu við fulltrúa annarra lögreglumanna ríkisins ganga frá samkomulagi um starfsreglur, tímafresti o.fl. fyrir úrskurðaraðila er taki ágreining til úrlausnar ef ágreiningur leysist ekki með samkomulagi.

16. september 1986

Andri H. Dalaksson
Svein H. Haarde
Kristinn Þórsson
Reuben Sæmundur

Guðbjörg Jónsdóttir
Jón Traugottsson
Jónas Jónsson
Sigurður Albertsson
Þorvaldur Haraldrsson